

Jacques Davidson, beroepsschaker

– door Dirk Goes –

Jacques Davidson werd geboren te Amsterdam op 14 november 1890. Toen hij 3 jaar oud was verhuisde het gezin Davidson naar Londen, waar zijn vader een betrekking als leraar aanvaardde. Reeds op jonge leeftijd leerde hij schaken van zijn vader, die er een nogal onorthodoxe lesmethode op nahield: het spelen om geld. Een harde leerschool, die de arme Jacques aanvankelijk het leeuwendeel van zijn zakgeld kostte, maar in de loop der jaren werd hij steeds sterker en begon het ineens geld op te leveren. Het bracht hem op het idee van schaken zijn beroep te maken.

Hij ging in de leer bij Rudolf Loman, die werkzaam was als organist in de Dutch Church en in het Londense schaakcafé Vienna zijn salaris aanvulde door te schaken tegen welgestelde Britten van doorgaans adellijke afkomst. Inzet: één shilling per partij. Davidson trad in zijn voetsporen en kreeg van de gehaaide Loman de tip om af en toe eens bewust te verliezen teneinde zijn clientèle niet te ontmoedigen. Niet te vaak natuurlijk, want dan zou de klant zijn respect voor hem verliezen, maar zo één op de vijf partijen, bij voorkeur de laatste partij van een sessie. Dan kon er nog wat worden nababbeld en werd het spel van de argeloze klant nadrukkelijk geprezen, waarna niet zelden het *idee-fixe* in hem postvatte dat hij werkelijk talent had. Op die manier bleven ze schaken, en dus bleven ze maar geld verliezen.

Een andere bron van inkomsten was het geven van schaaklessen. Ook hier was de doelgroep welgestelde Britten van doorgaans adellijke afkomst, want die keken niet op een shillinkje meer of minder. Een van Davidson's leerlingen was de politicus Andrew Bonar Law, die van 1922 tot 1923 premier van Engeland was. Ook voor het geven van schaaklessen had Loman een gouden tip in huis: "Nooit om je honorarium vragen. Dan betalen ze je meteen uit, maar vragen ze je nooit meer".

Omstreeks 1910 was Davidson even terug in Nederland. Hij wilde graag meedoen aan de bondswedstrijden (het officiële Nederlands kampioenschap) te Amsterdam, maar de organisatoren waren niet overtuigd van zijn kwaliteiten en hij werd ingedeeld in de aspirant-meestergroep. Dat toernooi schreef hij op zijn naam, en toen hij twee jaar later deze groep opnieuw won, ditmaal in Delft, verleende de Nederlandsche Schaakbond hem de meestertitel. Korte tijd later wist hij een match tegen Loman, op dat moment regerend Nederlands kampioen, met 3-2 in zijn voordeel te beslissen. In Het Tijdschrift, het bondsorgaan van de Nederlandsche Schaakbond, verscheen het volgende bericht:

'Bij het ter perse gaan van dit nummer ontvingen wij het verbijsterende bericht dat de heer Rudolf Loman, kampioen van Nederland, verslagen werd door de heer Davidson te Londen met 3-2.'

Breaking news! Dat woordje 'verbijsterend' staat een beetje koddig, maar kennelijk had de redacteur van Het Tijdschrift een nogal hoge dunk van Loman, of een nogal lage van Davidson. Of allebei natuurlijk.

Davidson had een vrouw en vier kinderen te onderhouden, dus er moest brood op de plank komen. Hij probeerde als beroepsschaker het hoofd boven water te houden, maar hij had de tijdgeest niet mee. In Engeland was het volstrekt normaal om voor geld te schaken, maar in het Nederland van toen, met haar calvinistische werkethiek, was dat wel even anders. Genesis 3:19a laat immers aan duidelijkheid niets te wensen over: "In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot de aarde wederkeert". Men gruwde van de gedachte om geld te verdienen met je hobby, en het amateurisme werd heilig verklaard. Het is nauwelijks meer voor te stellen, maar zelfs de invoering van het betaalde voetbal in 1954 had destijds heel wat weerstand te overwinnen

Schaak-seance in het Piusgebouw.

Men deelt ons mede:
De heer Davidson, welke hedenavond om 8 uur in het Piusgebouw simultaan zal spelen, zal na afloop hiervan vermoedelijk ook nog eenige consultatiepartijen spelen en eenige meesterpartijen demonstreeren.

De heer Davidson speelde dit seizoen op meer dan 25 plaatsen en de tot heden behaalde resultaten waren uit 480 partijen, 415 gewonnen, 55 remise en slechts 10 verloren, dus even 2 pct., of ruim 86 pct. winst.

Ook voor niet-leden geeft de Venlosche Schaakvereniging gelegenheid deel te nemen aan deze seance tegen een vrijwillige bijdrage. Hoe meer liefhebbers hoe interessanter deze seance zal worden.

Wij verwijzen nog naar de in dit blad voorkomende advertentie.

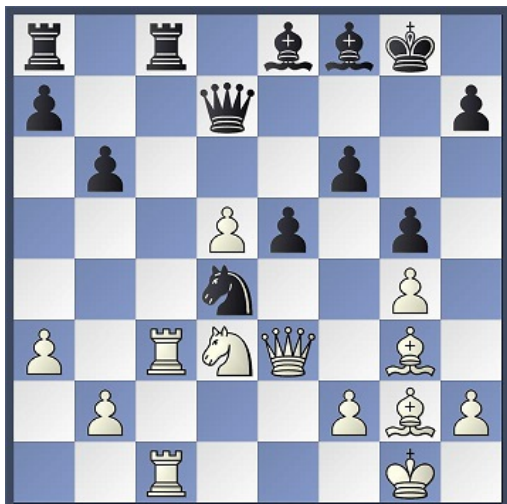
Uit de Nieuwe Venlosche Courant van 29 januari 1935

Davidson had de pech dat hij als schaker in de jaren '20 op zijn top was, precies in de periode dat Max Euwe het Nederlandse schaakleven begon te overheersen. In 1921 en 1924 werd hij tweede in het Nederlands kampioenschap, beide keren achter Euwe. Waarschijnlijk zijn beste resultaat behaalde hij in de Amsterdamse Meestervierkamp van 1925, waar hij met 3 uit 3 eerste werd, voor Euwe (2), Sämisch (½) en Weenink (½).

Wit: Jacques Davidson

Zwart: Max Euwe

1. d4 Pf6; 2. c4 g6; 3. g3 c6; 4. Lg2 d5; 5. cxd5 cxd5; 6. Pc3 Lg7; 7. Pf3 0-0; 8. 0-0 Pe4; 9. Lf4 Pc6; 10. Tc1 Da5; 11. Db3 e6; 12. Tfd1 Pxc3; 13. Txc3 Td8; 14. e3 f6; 15. g4 g5; 16. Lg3 Db4; 17. Dc2 Ld7; 18. Pe1 Le8; 19. Pd3 De7; 20. a3 Tdc8; 21. Tc1 Lf8; 22. Dd2 b6; 23. e4 Dd7; 24. De3 e5; 25. exd5 Pxd4

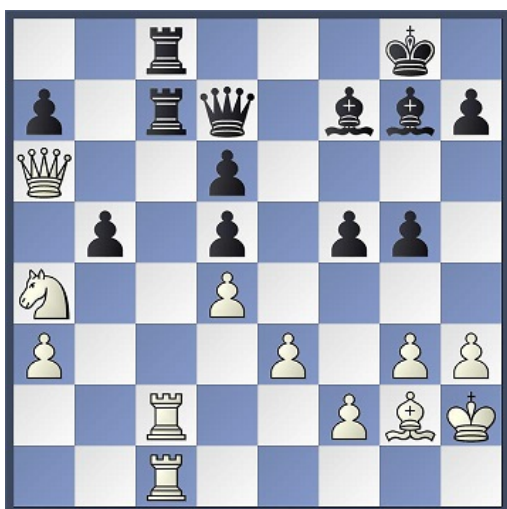
26. Pxe5 fxe5; 27. Lxe5 Txc3; 28. Txc3 Pb5; 29. Dxc5+ Lg6; 30. d6 De6; 31. Lxa8 Pxc3; 32. Lxc3 Lh6; 33. Ld5 Lxg5; 34. Lxe6+ Lf7; 35. Lxf7+ Kxf7; 36. Le5 Ke6; 37. f4 Lh4; 38. Kg2 Kd5; 39. g5 Ke6; 40. Kh3 Lf2; 41. Kg4 b5; 42. h4 a5; 43. h5 b4; 44. axb4 axb4; 45. g6; 1-0.

Een enkele keer werd hij uitgenodigd voor een schaaktoernooi in het buitenland. Zo speelde hij in 1926 in het Oostenrijkse Semmering. Het toernooi had een topbezetting met schakers als Aljechin, Nimzowitsch, Vidmar, Tarrasch, Reti en Janowski. In dat ijzersterke veld kon Davidson geen rol van betekenis spelen, en hij eindigde met 5½ uit 17 op de 16^e plaats, maar hij speelde wel verdienstelijke remises tegen Rubinstein, Nimzowitsch en toernooiwinnaar Spielmann, en hij won een aardige partij van de Italiaan Rosselli del Turco.

Wit: Jacques Davidson

Zwart: Stefano Rosselli del Turco

1. d4 d5; 2. Pf3 Pf6; 3. c4 c6; 4. cxd5 cxd5; 5. g3 g6; 6. Lg2 Lg7; 7. O-O O-O; 8. Pc3 Pc6; 9. Pe5 Le6; 10. Pxc6 bxc6; 11. h3 Dc8; 12. Kh2 Pe8; 13. Lf4 Pd6; 14. Tc1 Da6; 15. e3 f6; 16. Pa4 Lf7; 17. Lxd6 exd6; 18. b3 f5; 19. Dd2 Tac8; 20. Tc2 Tc7; 21. Db4 Td8; 22. Tfc1 Dc8; 23. Da5 Dd7; 24. b4 Tb8; 25. a3 g5; 26. Da6 Tbc8; 27. b5 cxb5

28. Dxc8+ Txc8; 29. Txc8+ Lf8; 30. T1c7 De6; 31. Pc3 Dh6; 32. Txa7 f4; 33. Taa8 fxg3; 34. fxg3 g4; 35. Txf8+ Kg7; 36. h4 Dxe3; 37. Pxb5 Lg6; 38. Pxd6 De6; 39. Tfd8 Kh6; 40. Ta7 Df6; 41. Tdd7 Kh5; 42. Pf7 Le4; 43. Td6; 1-0.

Davidson deed van alles om rond te komen, maar het bleef sappelen. Hij verdiende wat met het geven van schaakles, het houden van lezingen, het schrijven van artikelen in kranten en tijdschriften, het analyseren en arbitreren van partijen, de verkoop van schaakboeken, en het geven van simultaanseances (ook blind, tot wel zes partijen tegelijk!) voor een tarief van f 25 per avond. In 1928 gaf hij een serie schaaklessen voor de AVRO-radio. Soms had hij een baantje, en een tijdlang was hij werkzaam als vertegenwoordiger. Hij schreef een boek over de Caro-Kann en ging ermee van deur tot deur om zijn boek aan de man te brengen. Tevens demonstreerde hij voor geld beroemde partijen op een demonstratiebord, dat hij overal met zich meezeulde, maar het was en bleef een schamel bestaan. Eens won hij tijdens een toernooi de schoonheidsprijs, maar hij kreeg geen beker mee naar huis omdat de organisatoren dachten dat hij het ding toch maar bij de Bank van Lening zou verpatsen

In 1934 vond de Nederlandsche Schaakbond het nodig haar leden te waarschuwen tegen zijn 'schadelijke praktijken' Davidson was daar vanzelfsprekend zeer verbolgen over, en zijn relatie met de bond was enige jaren ronduit slecht. Uiteindelijk kwam het op 20 maart 1937 tot een verzoeningsgesprek, waarna de kou uit de lucht was.

Davidson leefde nog jarenlang in betrekkelijke armoede. Pas in 1957, bij de invoering van de AOW, kreeg hij financieel wat meer armslag.

In het Algemeen Handelsblad van 26 september 1962 keek Davidson als volgt terug op zijn leven:

"In toernooien had ik dr. Euwe twee keer verslagen en toen werd er geschreven dat een tweekamp interessant kon zijn. Dat was het, maar hij won overtuigend. Ik ben altijd een natuurspeler geweest, met theorie heb ik mij niet opgehouden. Vroeger kon dat nog, met 80% talent en 20% theorie kwam je ver. Nu zou ik geen schijn van kans hebben, want kennis van de theorie bepaalt de strijd zeker voor 50%. Euwe had talent en naarmate hij zich meer in de theorie verdiepte kwam hij verder; hij is werkelijk een geniaal mens. Maar van de 26 partijen die wij hebben gespeeld, heb ik er vijf gewonnen en acht remise gespeeld."

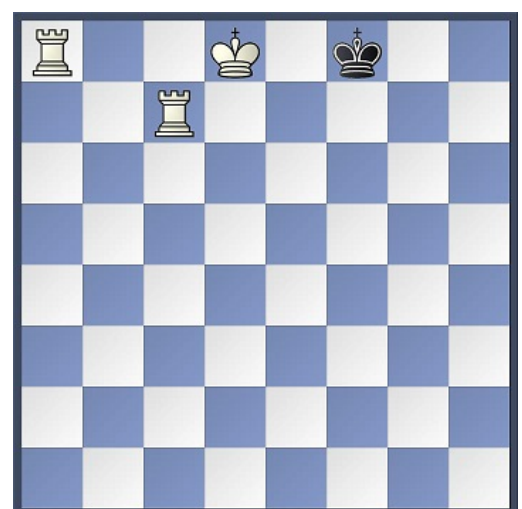
"Vijftig jaar geleden was schaken een spel voor gentlemen, bijzonder plezierig. Maar nu? Nu spelen ze op leven en dood, er is geen spelelement meer en de sfeer is dood. En in de huidige situatie blijven de Russen wereldkampioenen leveren. Het kluitje aan de top steunt elkaar, voor een buitenlander is er geen doorkomen aan. Het is niet sportief, maar wel buitengewoon effectief."

"Ik mis de ware vechtlust en mijn uithoudingsvermogen begint te verminderen, maar ik schaaik nog graag en ik volg de partijen uit de krant. Er wordt goed geschaakt tegenwoordig. Als je daarmee vergelijkt de beroemde partij tussen Anderssen en Kiezeritsky uit de vorige eeuw, een onsterfelijke partij noemen ze dat Nou, voor mij is het een snertpartij. Dan vind ik de partij die ik in 1922 in Berlijn tegen Teichmann heb gespeeld veel mooier."

Jacques Davidson overleed op 13 januari 1969 en werd begraven op Zorgvlied. Een bijzondere schaakstudie siert zijn grafsteen.

Opgave: mat in één. De stelling is door de invloed van weer en wind een beetje slecht te zien, dus ook maar even zo:

De studie lijkt onoplosbaar, maar als u zich realiseert dat u zich op een begraafplaats bevindt, dan bent u dichtbij de oplossing. De koning stijgt ten hemel en maakt aldus de weg vrij voor het mat in één. Een bijzondere studie!